

Libya'da Siyasi Çekişme Kaosu Besliyor

Bugün Libya'da her biri kendini meşru yönetim olarak sayan üç farklı hükümet bulunuyor; Trablus'taki Halife Güveyl hükümeti, Tobruk kentindeki Abdullah Sini hükümeti ve sürgünde kurulup ülkeye gelen Faiz Serrac hükümeti. Bunların her biri ülkenin belirli bölgelerinde etkin olan gruplar ve belirli bir silahlı gücü bünyelerinde barındırıyorlar.

Arap Baharı'nın hızının kesildiği ve her ülkede karşı devrimlerle kaos ortamlarının oluşmaya başladığı bir sırada Libya'da da Mayıs 2014'te emekli General Halife Haftar'ın darbe girişiminden sonra ülke, günümüze kadar devam eden bir çatışma dönemine girdi. Darbeye kalkışanlarla onları yok etmeye çalışanlar birbirlerine karşı hâlâ üstünlük sağlayabilmiş değil. Çatışmaları sonlandırmak için yapılan girişimler ise bir çözüme ulaşmıyor.

Birleşmiş Milletler (BM) ise krizin başından bu yana Libya'lıların umutlarını israf edercesine harcadı. Olayların başlangıcında BM tarafından atanan Bernardio Lion, ülkede tarafları barıştırmak için çalışıyor görünüp aslında Libya'lıları oyalamaktan başka bir iş yapmadı. Daha sonra gelen yeni temsilci Martin Kopler ise tam bir oldubittiyle barışı isteyen grupları Fas'ta toplayıp bir barış taslağı imzalatmayı başardı ve Libya'lıların önüne bir yol haritası koydu.

Yapılan bu anlaşmaya göre Trablus'taki Halife Güveyl hükümeti ve Tobruk'ta parlamentonun kurmuş olduğu Abdullah Sini hükümeti düşecek ve bunların yerine tüm ülkeyi temsil edecek yeni tek bir hükümet kurulacaktı. Bu hükümetin görev süresi -işlerin toparlanması ve seçimlerin yapılabilmesi için- bir yıl olacak, belirlenen sürede işler yetişmezse artı bir yıl daha eklenecekti. Anlaşma metninin imza töreninde Libya'nın birçok bölgesinden ve farklı kesimlerden temsilcilerin yanı sıra dünyadan ve Türkiye'den de heyetler hazır bulunmuştu. Son ana kadar sorunsuz gibi görünen süreç, BM'nin son dakika sürprizi olarak ortaya attığı "kurulacak hükümetin Tobruk Parlamentosu'ndan da güven oyu alması gerektiği" yönündeki açıklaması ile içinden çıkılmaz bir hale evrildi. Bu şart ışığında Faiz Serrac başkanlığında yurt dışında (Tunus'ta) yeni bir hükümet kuruldu.

Yeni hükümetin çözmesi gereken ilk sorun, sürgünde bir hükümet olmaktan kurtulup Trablus'a geçebilmektir. Ancak Trablus'taki güçler BM'nin desteğinde kurulmuş bir hükümet istemediklerini açıklayınca, yeni bir çatışma ihtimalinden dolayı kurulan hükümet bir süre daha Tunus'ta kaldı. Hükümetin ülkeye geliş sürecinin çatışmasız olması için devreye giren araçlar, muhaliflerle görüşerek kurulan bu hükümete bir fırsat verilmesi gerektiğini söyleyerek devrimci gruplardan zaman istediler. Bu konuda sadece Libya'lı aktörler değil, aynı zamanda Türkiye'nin Libya Özel Temsilcisi Emrullah İşler ve devrimin ilk günlerinden itibaren bölgede bulunan İHH temsilcileri de taraflarla yoğun bir görüşme trafiği gerçekleştirdi ve Trablus'ta çatışma çıkmaması için çalıştı.

Hem bu çabaların fayda vermesi hem de tarafların sağduyulu tutumu sayesinde Faiz Serrac hükümeti temsilcileri -biraz da oldubittiyle- İtalyan askerleri korumasında Trablus'a girdi. Trablus'ta her iki tarafın da itidalli davranması sonucu çatışma çıkmadı, hatta Halife Güveyl hükümeti geri çekildi ve ülkedeki diğer silahlı devrimci güçler de beklemeye başladı.

Başbakan olarak göreve başlayan Faiz Serrac, muhalif Haftar kontrolünde bulunan Tobruk'taki parlamentodan güven oyu alamadığı için kısa sürede bazı sorunlar ortaya çıktı. Örneğin Libya Merkez Bankası, Serrac hükümetinin resmî olmadığını belirterek bütçeyle alakalı kararlarını tanımadı. Maaşlar dışında hükümete para vermedi. Güvenoyu için toplanması gereken Parlamento ise Haftar'dan dolayı bir türlü toplanmadı. Tobruk'taki milletvekilleri Meclis çatısı altında bir araya gelemediklerinden Meclis kapısının önünde 100'den fazla imza toplayarak Serrac hükümetini tanıdıklarını ilan ettiler. Ardından Batılı ülkeler de Serrac hükümetini muhatap olarak kabul ettiklerini açıkladılar.

Tüm bu gelişmeler sonrasında Faiz Serrac hükümeti, devlet kurumlarını teslim almaya ve devlet kademelerine memurlar atamaya başladı. Başbakan olarak Libya'yı temsil edip resmî görüşmelere katılan Serrac'ın talebi üzerine, Amerikan ordusu Sirte'deki DAES unsurlarına karşı askerî operasyon düzenledi. Türkiye başta olmak üzere tüm ülke büyükelçileri güven mektuplarını Faiz Serrac'a sundular.

Ancak Serrac hükümetinden büyük umutları olan halkın hayal kırıklığına uğraması uzun sürmedi. Yaşanan

hoşnutsuzluk ve yeni gerilimler üzerine, eski hükümetin başı olan Halife Güveyl, 14 Ekim'de Devlet Sarayı'nı ele geçirerek ülke gündemine geri döndü. Bu arada Serrac hükümetinin değiştirilmesi için halk arasından da sesler yükselmeye başlamıştı. Zaten yapılan anlaşmaya göre hükümetin görev süresi bir yıldır ve bu süre zarfında başarısız bir yönetim sergileyen Serrac hükümeti halkın desteğini yitirmişti. Libyalılar artık hükümetin derhal değiştirilmesini talep etmeye başladılar. Tam herkesin değişim beklediği böylesi bir ortamda BM Libya Özel Temsilcisi Martin Kopler, Serrac hükümetinin parlamentodan güvenoyu almadığı için hükümet etme süresinin henüz başlamadığını söyledi. Bu açıklama ülkedeki durumu daha da karmaşık hale getirdi. Şimdi akıllardaki soru şu: Bir yıldır kararları, harcamaları, alınan güven mektupları vb. uygulamaları kabul gören Serrac hükümeti, hangi koşullara dayalı olarak BM tarafından muhatap alınıp meşru görülmüştü?